

Nietzschejevih načel. Mladinsko igró „Snegulčico“ so igrali 11. novembra, 19. pa pa je bila repriza „Elge“, ki smo jo obširno ocenili v zadnji številki „D. in S.“

Najznamenitejša je bila ta mesec vprizoritev Traversijevega „Svatbenega potovanja“, ki sem ga tedaj ocenil sledeče: Dramatični problem je Ibsenov: Zakon bodi začetek novega življenja, torišče oživljenih moralnih energij, zadnji in najtemeljitejši obračun s starim življenjem. Zato zahteva mož od žene, da je pred zakonom živela čisto, neomadeževana na duhu in telesu, in tudi žena ima pravico do take zahteve. In če ne to, mora, preden skleneta zakon, med zaročencema vladati vsaj jasnost, brezobzirna, heroiška odkritosrčnost. Kakor odprta knjiga je zakonskemu življenju druga, bel list, na katerem je vse izbrisano in se začne pisati novo, svetlejšje poglavje življenja. Taka zakonska reforma se je zdela Ibsenu nova etična pridobitev, ker po njegovih mislih zakon ne sloni zgolj na privolitvi zaročencev v to zvezo, ampak še bolj na popolni duševni enakovrednosti in harmoniji moža in žene. Tej aprioristiški tendenčnosti Ibsenovi se je Traversi v svojem „Svatbenem potovanju“ ognil, ni pa dosegel diskretnega mojsrstva norveškega misleca. Traversi očito posnema redkobesednega Skandinavca, njegov koncizni slog in semtertja njegovo preroško odkritosrčnost; toda v tem, kako premakne iz ozadja v ospredje dialoga v II dejanju intimnosti iz zakonskega življenja, ki se temu zdé naivne in nevedne problemov, drugemu pa lascivne, kaže dramatika iz d' Annuncijeve domovine.

Sujet Traversijeve drame je enostaven, tehniška razporedba pa zelo komplicirana. V tem oziru je drama izdelana še preveč skrbno in minuciozno. Pisatelj je posamezne motive dejanja, zapletljaje in konflikte med osebami v posameznih aktih tako natančno in premišljeno razvrstil, da se skoro zdi, da je pisatelj stremil po sceničnem efektu. Tu me je drama spominjala na scenični rafinmá Sudermannov. Bogata Laura Sarti se omoži z inženirjem Araldijem, ki ima nekoliko kočljivo preteklost z neko vdovo za seboj. Vzlic temu je Araldi entuziast za nravno čistost, kar je z ozirom na njegovo prejšnje življenje v tej psihološki drami nekoliko premalo utemeljeno. Tudi Laura ni precizno izdelan značaj. Njen nastop v drami je hipen pojav, strastna žena, ki ljubi Araldija, vdana, globoka in tajinstvena: ali odkod ta njena preteklost, ki jo sili k samoumoru? Rebeka v Ibsenovem „Rosmersholmu“ je demonična, nravno v najgloblje dnó propala duša, toda njeno izpremembo in ljubezen do pastora je Ibsen do zadnje pičice motiviral. Ne tako Traversi. Laura nam ostane nerazumljiva, kakor njene prejšnje pregrehe, o katerih do konca drame ne vemo drugega nič, kakor da so bile nekaj in neke izvršene, neumljive in neznane njenemu očetu Pietru Sartiju. Le mati Ana slutí nekaj, a svojih slutenj ne razodene. Mati je

nesimpatičen, nervozen značaj. Lanzi izve za Laurino preteklost v poročni noči. To pove očetu Laurinu v dolgem dialogu, ki je zelo indiskreten in pokvari dramo. Fiziološkega utemeljevanja gotovo ni treba, ker je preporna, psihološko bi se pa bilo dalo izvesti finejše in diskretnije. O lascivnem tonu ne govorim, da me ne zadene anatema moderne.

Ta sujet je Traversi zapletel s tem, da oče Laurin sumniči, preden ve o hčerkinih pregrehah, na podlagi neke menice „lepe vdovice“ zeta, da je živel lahkomišelnó in s tem provzročil samoumor Laurin. Naposled ga ima vsled nejasne izpovedbe svojega idiotskega sina Giulija celo za morilca, dokler mu vsega ne razodene Araldi. Ti dvomi in te sumnje so sceniška sredstva, ki gledavca storijo nestrpnega in pozornega, kako se razvozlja dejanje. Zlasti bebasti Giulio je psihološko nepotrebna, sceniško tehniško potrebna oseba.

Sedaj imam k temu dostaviti le to, da je Traversi Araldija slikal še veliko bolj brutalnega, kakor sem sodil vprvič. Araldijevo postopanje je neopravičeno in nemotivirano. Ne verujem, da bi se igra občinstvu priljubila, ker je njena tehnika nenavadna, psihološki problem pa kočljiv in tuj.

* * *

Posebno nas veseli, da lahko z mirno vestjo pchvalimo naše igralce. Gospod in gospa Taborsky sta našemu odru v veliko čast. O njunih sposobnostih in posebnostih smo že zadnjič izrekli svojo sodbo, sedaj omenimo le, da je gospod Taborsky očito vplival na druge igralce, ki kažejo večjo vnemo in se izobrazujejo. To je predvsem g. Nučič. Naj sledi Taborskemu, ki se v svoje vloge vživi z vso dušo. Potem bomo imeli izvrstnih domačih moči, katerih nam ne bo treba hvaliti zgolj iz patriotizma.

* * *

F. T.

Opera. 4. novembra so vprizorili „Ruslana in Ljudmilo“, delo največjega ruskega skladatelja Mih. Ivanoviča Glinke. Glasbeni motiv te opere je ogromen. Skoro da je ta opera ena izmed najtežjih, kar jih je bilo pri nas vprizorjenih. Naslovno vlogo Ruslana je pel g. Ouřednik. Z njim vred so se odlikovali vsi drugi, predvsem gospa Skalova, gospodje Ranek, Rezunov, Betteto in gdč. Reissova. 15. so peli Verdijevega „Rigoletta“. G. Ouřednik je v vlogi Rigoletta docela dosegel rajnega Nollija. G. Rezunov je kot pevec in igralec dosegel lep uspeh. Ravno tako gospa Skalova.

82

Najlepše božično darilo. Pleteršnikov: „Slovensko-nemški slovar“ se dobiva po znižani ceni po 16 K (prej 23 K) v knezoškofijski ordinariatni pisarni. Prodajajo se le nevezani izvodi. Po pošti se pošilja le proti poštnemu povzetju. Pismena naročila naj se prijavljajo po dopisnicah.

